

[Time:3:00 Hrs]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) Analyze the role and importance of the medium of instruction in pre-primary and primary education. Discuss its impact on cognitive development, cultural identity, and learning outcomes.
- OR**
- b) Suggest potential strategies to mitigate wastage and stagnation, ensuring higher retention and improved learning outcomes.

Q.2 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) Examine the key administrative challenges encountered by the central government in managing the education sector.
- OR**
- b) Analyze the primary administrative challenges faced by state governments in the education sector.

Q.3 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) Discuss the initiatives and measures implemented by the government to ensure equity in education for Scheduled Castes (SC) and Scheduled Tribes (ST). Analyze their impact and suggest ways to enhance their effectiveness.
- OR**
- b) Explain corruption as the misuse of power or resources for personal gain, undermining trust and fairness in governance and society. Identify its causes and propose preventive strategies.

Q.4 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) Define vocational education. Discuss its types and Analyze how vocational education contributes to social and national development.
- OR**
- b) Outline the key preconditions for a thriving democracy, such as a literate and informed citizenry, rule of law, respect for human rights, free and fair elections, and effective governance.

Q.5 Write short note on Any Two. (20)

- a) Teacher Pupil Ratio
- b) Administrative issues faced by Colleges.
- c) Educational facilities for special learners
- d) Strategies to Prevent Regionalism

(मराठी अनुवाद)

[वेळ: ३ तास]

[गुणः १००]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२.उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

3. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ घ्यावा.

प्र.१ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)

(अ) पूर्वप्राथमिक आणि प्राथमिक शिक्षणात शिक्षणाच्या माध्यमाची भूमिका आणि महत्त्व यांचे विश्लेषण करा. तसेच संज्ञानात्मक विकास, सांस्कृतिक ओळख आणि अध्ययनाच्या परिणामांवरील त्याच्या प्रभावाची चर्चा करा.

किंवा

(ब) अपव्यय आणि स्थैर्य कमी करण्यासाठी, तसेच उच्च धारणा आणि सुधारित शिक्षण परिणाम सुनिश्चित करण्यासाठी संभाव्य धोरणे सुचवा.

प्र.२ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)

(अ) शिक्षण क्षेत्राचे व्यवस्थापन करताना केंद्र सरकारला भेडसावणाऱ्या प्रमुख प्रशासकीय आव्हानांचे परीक्षण करा.

किंवा

(ब) शिक्षण क्षेत्रात राज्य सरकारांना भेडसावणाऱ्या प्राथमिक प्रशासकीय आव्हानांचे विश्लेषण करा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)

(अ) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींसाठी शिक्षणात समानता सुनिश्चित करण्यासाठी सरकारने राबवलेल्या उपक्रमांची आणि उपाययोजनांची चर्चा करा.त्यांच्या प्रभावाचे विश्लेषण करा आणि त्यांची परिणामकारकता वाढवण्याचे मार्ग सूचवा.

किंवा

(ब) वैयक्तिक फायद्यासाठी सत्तेचा किंवा संसाधनांचा गैरवापर, प्रशासन आणि समाजातील विश्वास आणि निष्पक्षता कमी करणे, असे भ्रष्टाचार स्पष्ट करा. त्याची कारणे ओळखा आणि प्रतिबंधात्मक धोरणे सुचवा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)

(अ) व्यावसायिक शिक्षणाची व्याख्या करा. त्याच्या प्रकारांची आणि व्यावसायिक शिक्षण सामाजिक आणि राष्ट्रीय विकासात कसे योगदान देते याचे विश्लेषण करा.

किंवा

(ब) साक्षर आणि माहितीपूर्ण नागरिकत्व, कायद्याचे राज्य, मानवी हक्कांचा आदर, मुक्त आणि निष्पक्ष निवडणुका आणि प्रभावी प्रशासन यासारख्या भरभराटीच्या लोकशाहीसाठीच्या प्रमुख पूर्व अटींची रूपरेषा तयार करा.

प्र.५ टीपा लिहा. (दोन) (२०)

(अ) शिक्षक विद्यार्थी गुणोत्तर

(ब) महाविद्यालयांना भेडसावणारे प्रशासकीय प्रश्न.

(क) विशेष विद्यार्थ्यांसाठी शैक्षणिक सुविधा

(ड) प्रादेशिकतावाद रोखण्यासाठी धोरणे
